

תנא קמא סבר דדוקא אם כלו אף מבין השיצין חייב לבער. אבל כל זמן שמצוי שם, אף אם כלה מבית הכיפין אין חייב לבער.

ורבי יהודה סבר, דבעינן מצוי בבית הכיפין, אבל במצוי בבית השיצין לא קרינן ביה "כל זמן שחיה אוכלת מן השדה", מפני הקוצים. והיינו דקאמר רבי יהודה: צא והבא לך אף אתה ממקום הראוי ליטול, ולא תמצאם בבית השיצין שאי אפשר ליטול משם.

תנן התם: שלש ארצות שבארץ ישראל, חלוקות הן לענין זמן ביעור פירות שביעית. ואלו הן:

ארץ יהודה. וארץ עבר הירדן וארץ הגליל.

ושלש ארצות ישנן בכל אחת ואחת מהארצות הללו.

שכל אחת מהן מורכבת משלש ארצות, שזמן הכילוי לחיה מן השדה שונה מאחת לשניה.

ומאחר ושלש ארצות לכל אחת, הרי כאן תשע ארצות.

אם כן, ולמה אמרו שישנן שלש ארצות לביעור ותו לא?

משום שזמן הביעור שבשלש הארצות שבאותה ארץ הוא אחד.

שעדיין יהיו אוכלין בכל אחת ואחת מהן, אף לאחר שכבר כלה בה לחיה מן השדה, עד שיכלה מהמקום האחרון שבה, משלשת ארצותיה.

תנא קמא דמתניתין סבירא ליה כרבי יהושע דמיקל בכולם עד זמן הביעור של האחרון. והכי קאמר: המביא כמה מיני פירות כבושים יחד ממקום שלא כלו למקום שכלו כולם — חייב לבער! ומשמע, אם לא כלו כולם אלא מקצתם, אינם חייבים בביעור כלל. והיינו כרבי יהושע.

ורבי יהודה אומר: צא והבא לך אף אתה מאותו המין שכבר כלה. והרי לא תמצאהו. הלכך חייב הוא בביעור. והיינו כרבן גמליאל.

רבינא אמר: בפלוגתא אחריתא דהני תנאי פליגי תנא קמא ורבי יהודה.

דתנן: אוכלין בתמרין של כל ארץ יהודה, עד שיכלה לחיה מן השדה התמר האחרון שבצוטר [עיר התמרים שביהודה. ונשארים בה התמרים זמן מרובה].

שאינ דנים כל מקום ומקום בפני עצמו אימתי כלו בו הפירות. אלא כל זמן שגותרו פירות בשדה במקום אחר בארץ זו, עדיין חשיבי כמצויים לחיה אף במקום זה. לפי שהחיה, כשאינה מוצאת כאן הולכת למקום אחר באותה ארץ.

רבי שמעון בן גמליאל אומר: אוכלין תמרים שבבית על סמך התמרים המצויים בשדה של בית הכיפין [הנמצאים על כפות התמרים] המצויים לחיה בשדה.

אבל, ואין אוכלין תמרים שבבית על סמך התמרים של בית השיצין [הנמצאים בין הקוצים שבתחתית הדקל], לפי שאין החיה יכולה ליטלם משם, מפני הקוצים.

ובהכי פליגי נמי במתניתין.

ישראל לחוצה לארץ, והגיע זמן ביעורם, הרי הם מתבערין בכל מקום שהן. ואין צריך להחזירם לארץ ישראל כדי לבערם.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: יחזרו למקומן ויתבערו. **משום שנאמר** בביעור "לחיה אשר בארצך"!

ושמע מינה, לא יהיה הביעור אלא בארצך.

[ובאופן הביעור נחלקו ראשונים. עיין במילואים שיש אומרים שיפקירם לכל, או במקום דריסת חיה ובהמה, ויש אומרים שיאכלם קודם, ואם לא אכלם נאסרו].

והוינן בה: **הא אפיקתיה**, הרי כבר הוצאנו והשתמשנו בהאי קרא ד"בארצך", לדרוש ממנו שאין סומכין ביהודה על פירות שבגליל, כאמור לעיל. ותו לא אייתר למידרש נמי דיתבערו במקומן.

ומשנינן: שפיר ילפינן מפסוק זה את שני הדינים כאחד.

קרי ביה "בארץ", היה הכתוב יכול לומר "בארץ" גרידא.

והשתא שהוסיף אות אחת וכתב "בארצך", משמע שבא הכתוב ללמדנו דרשה נוספת.

אי נמי: "מאשר בארצך" כתיב. ולכן, אחת מהדרשות נלמדת מ"בארצך". והדרשה השניה נלמדת מ"אשר".

רב ספרא נפק מארץ ישראל לחוצה לארץ.

הוה בהדיה גרבא דחמרא דשביעית [כמות מסוימת של יין שהיה קדוש בקדושת שביעית] שכבר הגיע זמן ביעורו.

והיינו, שעשאוּם לכל שלש הארצות כארץ אחת לענין ביעור. אבל יהודה וגליל ועבר הירדן, שלש ארצות חלוקות הן. ואם כלו הפירות באחת, חייבים בה בביעור, אף שעדיין לא כלו באחרת.

והוינן בה: **מנא הני מילי** דאוכלין ביהודה עד שיכלה במקום האחרון שבה, אבל אין אוכלין ביהודה, על סמך פירות הגליל, כשעדיין לא כלו?

אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר חנינא: אמר קרא "ולבחתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול" — כל זמן שחיה אוכלת מן השדה, אף אתה האכל לבחמה מן הפירות שבבית.

אבל אם כבר כלה הפרי לחיה אשר בשדה, אף אתה כלה את הפירות המיועדות להאכיל לבחמתך מן הבית.

וזמירי בידינו מסורת מאבותינו, דאין חיה שביהודה גדילה על פירות שבגליל. משום שאינה מתרחקת כל כך ממקומה לבקש לה את מאכלה.

וכן אין חיה שבגליל גדילה על פירות שביהודה.

הילכך, כל שכלה ביהודה, שוב לא קרינן בה "ולחיה אשר בארצך", אף דעדיין איכא בגליל. וכן איפכא.

אבל ביהודה עצמה, אף שכלו הפירות במקום זה, עדיין מצויים פירות במקום אחר. לפי שנוודדות החיות מארץ לארץ באותה ארץ, לבקש להן אוכל.

תנו רבנן: פירות שביעית שיצאו מארץ

"עמי בעצו ישאל, ומקלו יגיד לו". ודריש "מקלו" מלשון קולא. שאת כל מי שיהיה מיקל לו הוא שואל שיהא מגיד לו!

שכן סמך רב ספרא על רב הונא בריה דבר איקא, שהקיל לו בכך שלא הטריחו להחזיר את הפירות לארץ ישראל ולבערם שם.

רב אילעאי קץ [קצץ] כפנייתא [דקל טעון "כפניות", והם תמרים קטנים שלא נגמר בישראל], דשביעית, לצורך עצים.

ותמהינן: היכי עביד הכי?

והא כתיב "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה". וממעטינן, דוקא "לאכלה" אמר רחמנא דיהיו לך הפירות. אבל לא להפסד. מכאן שאסור להפסיד פירות שביעית. ואיך קצץ רבי אילעאי את הדקל? והרי הפסיד בכך את הכפניות שעליו, שמעתה לא יגיעו לגמר בישראל.

וכי תימא לתרץ, הני מילי דאסור להפסידם ולקוצצם קודם זמנם, דוקא היכא דכבר נחית לפירא, וכבר יש בהם תורת פרי.

אבל היכא דאכתי לא נחית להו לתורת פירא, שעדיין לא נגמר בישראל [כגון כפניות], לא נאסרה קציצתם.

הא ליכא לתרץ כן.

והאמר רב נחמן, אמר רבה בר אבוחה: הני מתחלי [כעין קליפה הגדילה סביב פרי התמר, והיא שומרת עליו] דערלה — אסירי בהנאה. ואף על פי שאינם מגוף הפרי, ולא אסרה תורה משום ערלה אלא את הפרי בלבד, מכל מקום אסירי הואיל ונעשו שומר לפרי, ושומר הפרי נידון כפרי עצמו.

לזו בהדיה [התלוו אליו בחבורה] רב הונא בריה דרב איקא ורב כהנא שהיו תלמידיו של רבי אבהו.

אמר להו רב ספרא: האם איכא מי מכם דשמיע ליה מיניה דרבי אבהו רבכם אם הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דאמר פירות שביעית "יחזרו למקומן ויתבערו", או לא.

אלא, כתנא קמא דאמר "מתבערין בכל מקום שהן"?

אמר ליה רב כהנא: הכי אמר רבי אבהו: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. לפיכך, צריך אתה לטרוח ולהחזיר את היין לארץ ישראל, ולבערו שם.

אמר ליה רב הונא בריה דרב איקא לרב ספרא: לא כך אמר.

אלא הכי אמר רבי אבהו: אין הלכה כרבי שמעון בן אלעזר! ושפיר יכול אתה לבער את היין כאן, ואינך צריך להחזירו למקומו.

אמר רב ספרא: נקוט הא כללא דרב הונא בריה דרב איקא בידך שאין הלכה כרבי שמעון בן אלעזר.

משום שהוא דייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה, כרחבה דפומבדיתא, שהיה מדייק שמועתו, לדעת ממי קיבלה.

דאמר רחבה, אמר רב יהודה: הר הבית — סטיו [איצטבא] כפול היה לו סביב. סטיו לפנים מסטיו!

ואף על פי שבמשנה קתני לשון "איצטבא", נקט רחבה "סטיו", כלשון רבו.

קרי עליה רב יוסף על רב ספרא את הפסוק:

בקציעה, משויציואו את תחלת לבלוב עליהם בימי ניסן.

ובית הלל אומרים: החרובין אסורים בקציעה, משישרשו [משיראו בהם כעין שרשרות של חרובים].

והנפנים אסורים בקציעה, משיגרועו [משיגדלו קצת ויהיו נקראים גירוע].

והזיתים אסורים בקציעה, משיניצו ג-א א [משיגדיל הנץ שעליהם].

ושאר כל האילנות, משויציואו את תחלת הפרי.⁽¹⁾

ואמר עלה רב אסי: הא דקתני "והגפנים משיגרועו" הוא "בוסר", הוא "גירוע", הוא "פול הלבן"! שכולם שיעור אחד הם.

והוינן בה: וכי "פול הלבן" פלקא דעתיך דהיינו גירוע ובוסר — והלא בגפנים מיירי!?

ומשנינן: אלא אימא, "בוסר היינו "גירוע", ושיעורו של הענב בשלב זה של גידולו הוא כגודל פול הלבן.

ומסיק רב שימי לראייתו: ומאן הוא התנא דשמעת ליה דאמר בענבים, דדוקא בזמן שהם בוסר, אין [הרי הם חשובים פרי], אבל סמדר לא חשיב פרי?

הלא רבנן אמרו כן, ולא רבי יוסי [דסבר דאף סמדר קרוי פרי].

וההיא מתניתין כשיטתייהו אזלא. וקתני בה,

ומסקינן לקושיין: ושומר לפרי, מאימת הוה הני "מתחלי"? הלא הם סובבים את התמרים רק בעודם כופרי [קטנים, והיינו כפניות], ואחר כך הם נושרים.

ובכל זאת קא קרי להו פירי. אלמא, אף כפניות חשובים פירי.

ואם כן, איך קצץ רבי אילעאי דקלים אלו? והרי הפסיד את הכפניות. ונמצא מפסיד פירות שביעית.

ומשנינן: רב נחמן שמחשיב כופרי לפירי, סבר כרבי יוסי.

דתנן: רבי יוסי אומר: סמדר אסור משום ערלה, מפני שהוא כבר חשוב פירי!

ומשנפל פרח הגפן, וכבר נראית צורת הענב, הוא קרוי "סמדר". והוא כשיעור גידול של כפניות בתמרים, שאף הן אסורות משום ערלה.

כן סבר רבי יוסי. אבל ופליגי רבנן עליה. ואית להו שסמדר לא חשוב פרי. והוא הדין לכפניות. ורבי אילעאי שקצץ בשביעית דקלים שיש בהם כפניות ולא חשש להפסד פירות שביעית, סבר כרבנן.

מתקיף לה רב שימי מנהרדעא: וכי מי פליגי רבנן עליה דרבי יוסי אף בשאר אילנות? והרי לא פליגי אלא בגפן.

דהא תנן: מאימתי אין קוצצין את האילנות בשביעית, משום הפסד הפירות —

בית שמאי אומרים: כל האילנות אסורין

1. ולא היינו כמו "יוציואו" דבית שמאי. תוספות אנשי שם.